

N:o 30.

Af Herr Wallenberg: Om ändring i 65 § Riksdagsordningen och, i sammanhang dermed, 69 § Regeringsformen.

Då det är af största vigt att gällande lag ej vrides efter hvarje mächtig mans eller fraktions godtfinnande, så måste en hvar, som hyser en liflig önskan för lags upprätthållande, söka i sin mån bidraga till förtydligande af lagbud, som visat sig vara af otydligt och sväfvande innehåll. Denna sjelfklara grundsats bör så mycket mera beaktas, då det gäller ett grundlagsstadgande, som visat sig kunna tillämpas efter godtfinnande och gifvas en utsträckning och mångtydighet, om hvilken ingen hade någon aning, när lagen gillades och antogs. Det är så mycket mera angeläget, att en så beskaffad lagbestämmelse ändras eller rättas, som ingen lagförklarande myndighet finnes öfver dem, som tillämpa grundlagarne. Jag anser mig därför böra åter väcka förslag om förtydligande af § 65 Riksdagsordningen.

I en motion, N:o 37, vid förra riksdagen sökte jag fästa uppmärksamheten på vigten af att detta grundlagsbuds tolkning bragtes i öfverensstämmelse med grundlagens anda och mening. Jag visade, huruledes enskild riksdagsmans motioner om nya anslag eller förhöjning af gamla, utan att Konungen derom gjort framställning eller samtyckt till det ändamåls främjande, som med anslaget afses, ej kunna rätteligen betraktas annorledes än såsom *petitioner*, hvilka måste anses icke bifallna af Riksdagen, så snart *en* af Kamrarne vägrat sitt samtycke dertill, äfvensom jag framhöll de olägenheter, som kunde blifva en följd af att en motion om anslag till något ändamål, uppburet af en tillfällig opinion hos majoriteten inom Riksdagen, genom gemensam omröstning bifölles.

Bih. till Riksd. Prot. 1879. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 8 Häft.

Jemväl viktiga politiska skäl tala för nödvändigheten att hejda den benägenhet, som allt mer och mer utvecklats att, för att möjliggöra lagförslags antagande, man uti framställningen derom vidhänger ett förslag till anslag, blott för att på denna väg kunna få frågan dragen under *gemensam* omröstning. Denna benägenhet visar sig ytterligare deruti, att Stats-Utskottet understundom till sina tillstyrkanden om anslag vidfogar förslag till underdåniga skrivelser, om användningssättet, för att utan begge Kamrarnes samstämmighet man må kunna lyckas ingripa i sjelfva styrelseätgårderna. Äfven denna Riksdags förhandlingar hafva visat prof på åtgärder så i den ena som i den andra rigtningen. För detta förfaringssätt frodas, så vore det mycket bättre att förenkla Riksdagsordningen än att skenbart bibehålla principen af ett tvåkammar-system.

Mot det förslag till ändring, som jag vid förra riksdagen afgaf, anförde Konstitutions-Utskottet såsom skäl för sitt afstyrkande, hvad det anført med anledning af en utaf mig vid 1873 års riksdag väckt motion, i Utskottets memorial N:o 15, nemligen att, så vidt Konstitutions-Utskottet kunde finna, förslaget hufvudsakligen innebure en inskränkning i Riksdagens inflytande på statsregleringen, i det gemensam omröstning ej finge företagas om de af enskilde motionärer framställda förslag, hvilka kunde afse lika väl nedsättning som förhöjning af skatter eller statsutgifter och att till följd deraf den föreslagna ändringen skulle medföra en väsentlig rubbning uti det nu bestående förhållandet, så väl emellan Konungen och Riksdagen som ock emellan de till röstetalet olika Kamrarne.

Konstitutions-Utskottet gjorde sig vid begagnandet af en sådan motivering skyldigt först till att förbise, att min motion vid sistlidna riksdag ej var af samma innehåll, som den jag afgaf vid 1873 års riksdag. Då föreslog jag nemligen att »frågor om statsutgifter eller *bevillning* endast då de i Kongl. propositioner förekomma, och då de *vid första behandlingen* af blott *en* Kammare blifvit bifallna, skola afgöras genom gemensam omröstning». Konstitutions-Utskottet kunde år 1873 med sin motivering försvara Utskottets afstyrkan till den framställning jag då gjorde. Men att *samma* motivering för Utskottets afstyrkan 1878 blef af Utskottet begagnad, synes vitna derom, att, när Utskottet en gång afstyrkt en motion, så få efterföljande motioner, som angå samma lagparagrafer, röna samma öde, ehvad motionerna innebära samma eller andra ändringsförslag. Gerna ville jag medgifva, att en inskränkning i Kamrarnes rätt, att med anledning af enskild motionärs framställning vidtaga ändringar uti bevillningen, kunnat blifva en följd af antagandet af hvad jag föreslog 1873. Någon olycka hade likväl deraf icke uppkommit, ty

de beslut, som fattas medelst de gemensamma omröstningarne, afse nästan alltid *skatteförhöjningar* och *ökade statsutgifter*. Men med den modifikation af mitt förslag, som jag vidtog, innan det väcktes vid förra riksdagen, och som afsåg frågans begränsning uteslutande till hvad *som rör statsutgifterna*, kan ej påstås, att någon rubbning sker hvarken i Kamrarnes ställning till hvarandra eller i Riksdagens ställning till Regeringen, så vida icke det skall anses såsom rubbning i magtförhållandena att, genom det nu brukliga kringgåendet af grundlagens anda och bud, det lyckats åstadkomma en inskränkning i Konungens prerogativ. Jag åsyftade med min motion förr liksom nu att upprätthålla den magt fördelning mellan Konung och Riksdag, som grundlagen bestämt och sådan den allmänt ansågs vara, när 1865 års Riksdagsordning antogs. Långt ifrån att fränkänna Riksdagen beskattningsrätten, anser jag likväl det nödvändigt, att begge Kamrarne hvar för sig böra hafva bifallit hvarje framställning af statsutgift, som icke uttryckligen blifvit gjord medelst Kongl. proposition. De gemensamma omröstningarne afse att åstadkomma ett Riksdagens svar på en Kongl. proposition om anslag, äfven i de fall, der Kamrarne icke kunnat enas om bifall eller afslag. Gifver man åt § 65 Riksdagsordningen en för hvarje riksdag vidsträcktare tolkning, så upphäver man likställigheten mellan Kamrarne, hvilken princip så mycket åberopades och prisades under öfverläggningarne om denna Riksdagsordnings antagande.

Hvad som ytterligare förbisågs af Konstitutions-Utskottet var, att Konstitutions-Utskottet sjelf vid Riksdagen 1877 i sitt memorial N:o 5 uppräknar flera fall, då den gemensamma omröstningen blifvit tillämpad på ett sätt, hvars laglighet kunde ifrågasättas.

Under sådana förhållanden bör ej den omständigheten, att min motion, hvars handläggning af Konstitutions-Utskottet uppsköts till nära riksdagens slut, vid förra riksdagen lemnades utan understöd, utgöra hinder för denna viktiga frågas återupptagande. Jag är förvissad, att Konstitutions-Utskottet eger tid och krafter att gifva frågan den utredning, som sakens vikt kräfver. Utskottets ledamöter kunna omöjligen förbise, att de gemensamma omröstningarne blifvit i följd af otydligheten i § 65 Riksdagsordningen missbrukade, hvilket äfven synes deraf, att under senare riksdagen åtskilliga af Stats-Utskottets förslag till voteringspropositioner blifvit *förkastade*, enär den gemensamma omröstningen med hänsyn till frågans beskaffenhet skulle hafva utgjort ett allt för påtagligt kringgående af grundlagen. Då emellertid en annan gång nära nog likartade frågor kommit till afgörande genom gemensam omröstning, så har en nyckfullhet och osäkerhet i grundlagens tillämpning uppkommit, som

ej kan annat än lända till stort men för den aktning för lag, som är samhällets säkraste stöd.

Med anledning af hvad jag anført, tillåter jag mig vördsamt föreslå följande ändring i § 65 Riksdagsordningen:

»När i fråga om statsutgifter, som af Konungen blifvit föreslagna, eller om bevillning — — — — — förstöras;»

hvarjemte för att förekomma den stridiga tolkning, som § 69 Regeringsformen innebär, och för att gifva denna paragraf erforderlig tydlighet, så att hvarje försök att kringgå lagar må framdeles misslyckas, föreslår jag, att § 69 Regeringsformen må erhålla följande lydelse:

»Då Stats-Utskottets — — — — — uti Riksdagsordningen stadgas. Fatta Kamrarne stridiga beslut, som ej varda sammanjemkade, skola i de fall, der så uti Riksdagsordningen stadgas, Kamrarne hvar för sig rösta om — — — — — beslut.»

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles.

Stockholm den 16 April 1879.

A. O. Wallenberg.